

**Ўзбекистон Республикаси Марказий банкида 2025 йил III-чораги учун
коррупцияга қарши курашиш тизимининг амал қилиши ҳақида**

УМУМИЙ ҲИСОБОТ

**I. Коррупцияга қарши курашишга оид чора-тадбирлар дастурлари
ижроси тўғрисида умумий маълумот.**

1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2025 йил 21 апрелдаги ПҚ-147-сон “Давлат органлари ва ташкилотларининг коррупцияга қарши ички назорат бўлинмалари мустақиллигини таъминлаш ҳамда фаолияти самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарорида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида Марказий банк бошқарувининг 2025 йил 15 майдаги 11/3-сонли қарорига асосан Марказий банк марказий аппаратида алоҳида Комплаенс-назорат хизмати ҳамда Марказий банкнинг ҳудудий бош бошқармалари ва тасарруфдаги корхоналари штат бирликларидан келиб чиқиб қарорда белгиланган минимал мезонлар асосида Коррупцияга қарши курашиш бўйича ички назорат бўлинмалари ташкил этилди.

Шунингдек, Марказий банк бошқарувининг 2025 йил 15 майдаги 11/3-сонли қарори билан “Комплаенс-назорат хизмати тўғрисида”ги Низоми тасдиқланиб унда Коррупцияга қарши ички назорат бўлинмалари ўз фаолиятида бевосита Марказий банк раисига бўйсунishi белгилаб қўйилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 21.04.2025 йилдаги “Коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш бўйича белгиланган устувор вазифалар ижросини самарали ташкил этишга доир чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-71-сонли Фармонида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида жорий йилнинг 5 июнь санасида 32-03/822-сонли хат билан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритилган.

Шунингдек, 2025 йилнинг 26 сентябрь санасида 32-09/1378-сонли хат билан Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлигига таклифлар лойиҳаси юборилган.

Бундан ташқари, тижорат банклари ва уларнинг филиалларида коррупциявий омилларни аниқлаш ва уларни бартараф этиш, шу жумладан, молиявий хизматлар кўрсатишда инсон омилини чеклаш, бу борада рақамлаштириш жараёнини жадаллаштириш бўйича 06.08.2025 йилда Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ва Коррупцияга қарши курашиш агентлиги “Давлат улуши мавжуд тижорат банкларида коррупцияни олдини олиш бўйича ишлар самарадорлигини ошириш тўғрисида”ги Қўшма қарор ва “Йўл харита” тасдиқланган.

Шу билан бирга, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ташаббуси oila.kredit.uz платформасида имтиёзли кредит учун берилган ариза ҳолатини

текшириш, натижаси тўғрисида хабарнома олиш имкониятлари яратилиб, платформа орқали юборилган аризалар нафақат ҳоким ёрдамчиси балки, банк ходими томонидан мониторинг қилиниб, платформага маълумот киритилганидан сўнг кредит маблағлари ажратилиши жорий қилинди.

Шу каби, таижорат банкларининг бугунги кундаги кредитлари ва бошқа банк хизматлари тўғрисидаги маълумотларни ягона bank.kredit.uz платформаси орқали олиш ва танишиш имкониятлари яратилди. Келгусида ушбу лойиҳа доирасида кредитлар бўйича берилган аризаларни текшириш ва жараённи кузатиш имкониятлари яратилиши режалаштирилган.

II. Сиёсат ва тартиб-таомиллар.

Коррупцияга қарши курашиш агентлигининг тавсияларига асосан ҳамда **ИСО 37001:2016** коррупцияга қарши курашиш халқаро стандарти талабларидан келиб чиқиб, Марказий банкда коррупцияга қарши курашиш борасидаги ишларни тартибга солувчи **13 та** ички норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тасдиқланган.

Марказий банк бошқарувининг тегишли қарорлари билан:

- *Марказий банкнинг Коррупцияга қарши курашиш Сиёсати;*
- *Марказий банк тизимида манфаатлар тўқнашувини аниқлаш ва бошқариш тўғрисидаги Низом;*
- *Марказий банкда коррупцияга қарши курашиш тизимининг ҳолати тўғрисидаги ҳисоботни шакллантириш ва тақдим этиш тўғрисидаги Низом;*
- *Марказий банк тизимида ишга қабул қилинаётган номзодларни ўрганиш тўғрисидаги Йўриқнома;*
- *Марказий банк тизимида ходимларни этика ва коррупцияга қарши курашиш соҳасида ўқитилишини ташкил этиш тўғрисидаги Йўриқнома;*
- *Марказий банк тизимида контрагентларни ўрганишга оид Йўриқнома;*
- *Марказий банк тизимида алоқа каналлари орқали коррупциявий хатти-ҳаракатлар ҳамда манфаатлар тўқнашуви тўғрисида келиб тушган хабарларни қабул қилиш ва кўриб чиқиш Регламенти;*
- *Марказий банкда коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш Услубиёти;*
- *Марказий банк тизимида коррупцияга қарши тартиб-таомилларнинг самарадорлигини мониторинг ва назорат қилиш Услубиёти;*
- *Марказий банк ходимлари Одоб-ахлоқининг қоидалари ҳамда Одоб-ахлоқ комиссияси тўғрисидаги Низом;*
- *Ўзбекистон Республикаси Марказий банки тизимида ходимларнинг коррупциявий хатти-ҳаракатлари ва одоб-ахлоқ қоидаларини бузиш ҳолатлари устидан хизмат текширувлари ўтказиш бўйича Регламенти;*
- *Марказий банк тизимида коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар тўғрисида хабар берган ходимларни рағбатлантириш ҳамда уларнинг тақиб қилинмаслиги кафолатлари тўғрисидаги Тартиб;*
- *Марказий банк тизимида ходимлар томонидан меҳнат фаолияти билан боғлиқ совға ва меҳмондўстлик белгиларини қабул қилиш, совға қиймати ва уни тасарруф этиш тартиби тўғрисида Низом тасдиқланди.*

Ўзбекистон Республикасининг “Давлат харидлари тўғрисида”ги Қонуни талабларидан келиб чиқиб, Марказий банк тизимида давлат харидларини амалга ошириш Тартиби такомиллаштирилди.

III. Коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 11 майдаги “Давлат бошқаруви соҳасида коррупциявий хавф-хатарларни бартараф этиш механизмларини такомиллаштириш ва ушбу соҳада жамоатчилик иштирокини кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги **ПҚ-240-сонли** қарори ижросини таъминлаш мақсадида Марказий банкда коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш Услубиётига мувофиқ Марказий банкка юкланган барча **функциялар бўйича коррупциявий хавф-хатарлар** баҳоланди.

Баҳолаш натижаларига кўра Марказий банкка қонунчилик ҳужжатлари билан юклатилган вазифалар ва фаолиятни амалга оширишга доир қўшимча функциялардан (*харидларни амалга ошириш, ишга қабул қилиш, назоратга доир функциялари*) бўйича хавф-хатар даражаси **“ўрта”** даражада ва қолган функциялари бўйича **“паст”** даражада баҳоланган. Хусусан **“ўрта”** даражада баҳоланган функциялар бўйича хавф-хатарларни камайтириш юзасидан тегишли чоралар белгиланган.

Бунда, Марказий банк фаолиятида коррупциявий хавф-хатарларни умуман олганда **“паст”** даражада баҳоланиши Марказий банк томонидан аҳоли ва тадбиркорлик субъектларига бевосита банк-молия хизматлари кўрсатилмаслиги ҳамда харидларни амалга ошириш, ишга қабул қилиш ва Марказий банкнинг назоратга доир функцияларини амалга ошириш бўйича қарорларнинг коллегиял тартибда қабул қилиниши, фаолиятнинг тўлиқ норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар билан тартибга солинганлиги ва иш жараёнларини автоматлаштириш чоралари кўрилганлиги билан изоҳланади.

Баҳолаш натижалари асосида шакллантирилган Марказий банкнинг Коррупциявий хавф-хатарлар харитаси ҳамда хавф-хатарларни камайтиришга қаратилган чора-тадбирлар дастури ва тегишли маълумотлар **“E-antikor.uz”** электрон платформасига жойлаштирилди.

IV. Коррупцияга қарши курашиш борасида амалга ошириладиган тартиб-таомиллар.

4.1. Манфаатлар тўқнашувини тартибга солиш.

Марказий банк тизимида манфаатлар тўқнашувини аниқлаш ва бошқариш тўғрисида Низом талабларига асосан Марказий банкнинг марказий аппарати, ҳудудий бош бошқармалари ва тасарруфидаги корхоналарда меҳнат қилаётган барча ходимларнинг **2025 йил учун** манфаатлар тўқнашуви бўйича **йиллик декларациялари тақдим қилинган.**

Марказий банк тизими бўйича умумлаштирилган **“Манфаатлар тўқнашуви реестри”** шакллантирилди ҳамда тегишли маълумотлар **“E-anticor.uz”** электрон платформасига жойлаштирилди.

Марказий банкнинг 2024 йил 11 июндаги 10-сонли буйруғи билан “Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024 йил 5 июндаги ПҚ-210-сон “Ўзбекистон Республикасининг “Манфаатлар тўқнашуви тўғрисида”ги Қонуни ижросини самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори ижросини амалга ошириш бўйича чора-тадбирлар режаси тасдиқланди ҳамда

ижроси таъминланган. Амалга оширилган ишлар юзасидан маълумотлар ҳар чорак якуни бўйича Коррупцияга қарши курашиш агентлигига тақдим этилган.

Шунингдек, Марказий банк тизимида бўш иш ўринларга номзодларни лавозимга тайинлаш ҳамда лавозимини ўзгартириш (ротация) жараёнида номзодларнинг манфаатлар тўқнашуви мавжуд/мавжуд эмаслиги тўғрисидаги декларациялари таҳлил қилиниб, **тегишли хулосалар берилган.**

4.2. Коррупцияга қарши қоидаларни ташкилот шартномаларига киритиш.

Марказий банк тизимида харидларни амалга оширишда тузиладиган хўжалик шартномаларига Ўзбекистон Республикасининг **“Давлат харидлари тўғрисида”**ги Қонунининг **46-моддасига** асосан харидларни амалга оширишда коррупцияга йўл қўймаслик принципларидан келиб чиқиб, коррупцияга ва қонунчиликнинг бошқача тарзда бузилишларига йўл қўймаслик ҳамда манфаатлар тўқнашувининг олдини олиш бўйича шартлар киритилган.

Марказий банк тизимига ишга қабул қилинадиган ходимлар билан тузиладиган меҳнат шартномаларида лавозим мажбуриятларини суистеъмол қилмаслик, Марказий банкнинг ички меъёрий ҳужжатлари, шу жумладан коррупцияга қарши курашиш қоидаларига риоя қилиш ҳамда бирор бир шахслар ёки ходимлар томонидан содир этилган коррупциявий ҳуқуқбузарликларнинг ўзларига маълум бўлган ҳолатлари ҳақида ўз раҳбарини ва Марказий банкнинг коррупцияга қарши курашишга масъул бўлган таркибий бўлинмасини зудлик билан хабардор қилишга оид мажбуриятлар белгиланган.

4.3. Контрагентларни текшириш.

Марказий банк тизимида контрагентларни ўрганишга оид Йўриқнома талаблари асосида харидларни тендер, танлов ва тўғридан-тўғри амалга оширишда **иштирокчиларда аффилланганлик, манфаатлар тўқнашуви ва бошқа коррупциявий хатарларини олдини олишга қаратилган 197 та** контрагентлар бўйича ўрганишлар ўтказилиб тегишли хулосалар берилган.

Ўрганиш натижалари бўйича шакллантирилган контрагентларни ўрганиш реестри **“E-antikor.uz”** электрон платформасига жойлаштирилган.

4.4. Ишга қабул қилинаётган номзодларни ўрганиш.

Марказий банкка ишга қабул қилинаётган номзодларни ўрганиш тўғрисида Йўриқнома талабларига асосан **139 нафар** номзодлар ўрганилган. Мазкур ўрганишлар жараёнида номзодлар ҳамда юқори лавозимга тайинланаётган ходимларнинг манфаатлар тўқнашуви ҳолатлари, аввалги иш жойидаги хулқ-атвори ҳамда коррупциявий хатти-ҳаракатларни содир этиш билан боғлиқ маълумотларга эътибор қаратилган.

Ўрганиш натижалари бўйича шакллантирилган номзодларни ўрганиш реестри **“E-antikor.uz”** электрон платформасига жойлаштирилди.

V. Ходимларни ўқитиш ва коммуникация тадбирлари.

5.1. Ходимларнинг ҳуқуқий онгини ошириш юзасидан ўқитиш тадбирлари.

Марказий банк тизими ходимларининг этика ва коррупцияга қарши курашиш соҳасида ўқитилишини ташкил этиш бўйича **2025 йилга мўлжалланган ўқув-семинар дастури тасдиқланган.**

Мазкур дастур доирасида Марказий банк тизими барча ходимлари учун жами **149 маротаба** (Марказий аппаратда - 5 та, ҳудудий бош бошқармаларда - 92 та, тасарруфдаги корхоналарда - 52 та) **давра суҳбати, маъруза ва семинарлар ташкил этилган.**

Шунингдек, 2025 йилда Марказий банкка янги ишга қабул қилинган **112 та** ходимлар этика ва коррупцияга қарши курашиш соҳасида ўқитилиши таъминланди.

Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги ҳамда Ўзбекистон Республикаси Ҳуқуқни муҳофаза қилиш академияси ҳамкорлигида ишлаб чиқилган Коррупцияга қарши курашиш менежмент тизимини самарали ишлашини таъминлаш мавзусидаги **36 соатлик махсус** чуқурлаштирилган ўқув курсида Марказий банк тизимининг комплаенс-назорат хизмати ходимлари ўқитилди ва тегишли сертификатлар олинди.

VI. Коррупциявий хатти-ҳаракатлар ва ҳуқуқбузарликлар тўғрисида хабар бериш тизими.

Марказий банк бошқарувининг 2022 йил 24 сентябрдаги 21/8-сонли қарори билан “Марказий банк тизимида алоқа каналлари орқали коррупциявий хатти-ҳаракатлар ҳамда манфаатлар тўқнашуви тўғрисида келиб тушган хабарларни қабул қилиш ва кўриб чиқиш Регламенти” тасдиқланган.

Шунингдек, Марказий банк тизими ходимларининг коррупциявий хатти-ҳаракатлари ҳақида хабар беришга мўлжалланган **4 та алоқа каналлари** (расмий веб-сайт, электрон почта, телеграмм бот, ишонч телефони) ишга туширилган.

Марказий банк тизими ходимларининг коррупциявий хатти-ҳаракатлари ҳақида келиб тушган мурожаатлар “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонун ҳамда Марказий банкнинг Коррупцияга қарши курашишга оид ички идоравий ҳужжатларида белгиланган тартибда кўриб чиқилади.

Шу билан бирга, Марказий банк бошқарувининг 2023 йил 25 мартдаги 8/13-сонли қарори билан “Марказий банк тизимида коррупцияга оид ҳуқуқбузарликлар тўғрисида хабар берган ходимларни рағбатлантириш ҳамда уларнинг таъқиб қилинмаслиги кафолатлари тўғрисида”ги Тартиб тасдиқланган.

2025 йилда Марказий банк тизими ходимларининг коррупция билан боғлиқ хатти-ҳаракатлари юзасидан **мурожаатлар келиб тушмаган.**

VII. Мониторинг, назорат ва профилактик тадбирлар.

Марказий банк бошқарувининг 2023 йил 24 декабрдаги қарори билан тасдиқланган “Марказий банк тизимида ўтказиладиган ички аудит ва комплаенс-назоратни ташкил этиш режаси”га асосан Марказий банкнинг таркибий бўлинмалари, ҳудудий бош бошқармалари ва тасарруфдаги корхоналарда Марказий банкнинг коррупцияга қарши курашишга оид ҳужжатларида белгиланган вазифалар ижроси юзасидан ўрганишлар ўтказилиб келинмоқда.

Ўрганишлар давомида департаментлар, давлат унитар корхоналари ҳамда ҳудудий бош бошқармалар ходимлари томонидан коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик содир этилганлиги ёки содир этилган коррупциявий ҳаракатлар ёки одоб-ахлоқ қоидаларига риоя қилмаслик тўғрисида оммавий ахборот воситаларида маълумотлар, шунингдек вазифа ва функцияларини амалга оширишда жисмоний ва юридик шахслар учун сунъий тўсиқларнинг мавжудлиги ҳамда ўз вақтида қарор қабул қилмаслик ёки асоссиз тезкор тартибда қарор қабул қилиш ҳолатлари кузатилмаган.

Шунингдек, ўрганишлар давомида ходимлар учун коррупцияга қарши курашишга оид қонунчилик ҳамда Марказий банкнинг ички норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари мазмун-моҳияти ва талаблари юзасидан **ўқув-семинарлар** ташкил этилиб, ходимлар билан **профилактик суҳбатлар, тест синовлар** ҳамда **аноним сўровлар** ўтказилди салбий фикрлар кузатилмаган.

Марказий банкнинг 2025 йил 15 августдаги 1296-сонли фармойишига асосан коррупцияга қарши курашишга оид ички меъёрий ҳужжатларда белгиланган талаблар ижроси юзасидан 2025 йил 18-29 август кунлари Марказий банкнинг Молиявий мониторинг ва Валютани тартибга солиш ва тўлов баланси департаментларида ўрганиш ўтказилди.

Шунингдек, Марказий банкнинг 2025 йил 14 августдаги 1012ХС-сонли фармойишига асосан коррупцияга қарши курашишга оид ички меъёрий ҳужжатларда белгиланган талаблар ижроси юзасидан 2025 йил 18-27 август кунлари Марказий банкнинг Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм вилояти, Навоий вилояти, Бухоро вилоятлари бош бошқармаларида ўрганиш ўтказилди.

Юқоридаги ўрганиш натижалари бўйича тўпланган ҳужжатлар Марказий банк раҳбариятига киритилди.

VIII. Аниқланган қоидабузарликлар ва уларга таъсир чоралари.

Марказий банк тизими ходимлари томонидан **2025 йилда** Марказий банкнинг “Манфаатлар тўқнашувиини аниқлаш ва бошқариш тўғрисида” Низом талабларини бузган 2 нафар ходимларга “ҳайфсан” интизомий жазо чораси қўлланилган.

IX. Хулосалар.

- Марказий банкда Коррупцияга қарши курашиш агентлигининг тавсияларига асосан ҳамда ISO 37001:2016 коррупцияга қарши курашиш халқаро стандарти талабларидан келиб чиқиб, Марказий банкда коррупцияга қарши курашиш соҳасини тартибга солувчи **13** та ички норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тасдиқланган.

Шу билан бирга, Марказий банк тизимида ходимлар томонидан меҳнат фаолияти билан боғлиқ совға ва меҳмондўстлик белгиларини қабул қилиш, совға қиймати ва уни тасарруф этиш тартиби тўғрисидаги Низом тасдиқланган.

Марказий банк тасарруфидаги барча корхоналарда номзодларни ишга қабул қилиш бўйича танлов жараёнларини автоматлаштириш орқали инсон омили иштирокини минималлаштириш мақсадида номзодларни ишга қабул қилиш бўйича ички идоравий ҳужжатларига тегишли ўзгартириш ва қўшимчалар киритилган.

- Марказий банкка юкланган барча функциялар коррупциявий хавф-хатарлари таҳлил қилиниб, коррупциявий хавф-хатар даражаси бўйича тоифаларга ажратилган. Баҳолаш натижалари юзасидан шакллантирилган Коррупциявий хавф-хатарлар харитаси ҳамда хавф хатарларни камайитиришга қаратилган чора-тадбирлар дастури ижроси таъминланган.

- “Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024 йил 5 июндаги ПҚ-210-сон “Ўзбекистон Республикасининг “Манфаатлар тўқнашуви тўғрисида”ги Қонуни ижросини самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори ижросини амалга ошириш бўйича чора-тадбирлар режаси тасдиқланган ҳамда ижроси таъминланган.

- Ўзбекистон Республикасининг “Манфаатлар тўқнашуви тўғрисида” Қонуни талаблари асосида Марказий банк бўйича умумлашган Манфаатлар тўқнашуви реестри шакллантирилган ҳамда манфаатлар тўқнашувини олдини олиш бўйича чоралар белгиланган ва назоратга олинган.

- Хўжалик шартномалари ҳамда меҳнат муносабатларини тартибга солувчи шартномаларда коррупцияга қарши қоидаларни назарда тутувчи шартлар киритилган.

- Марказий банк тизимида харидларни амалга оширишда ҳамда тизимга ишга қабул қилинаётган ва юқори лавозимга тайинланаётган номзодларни ички норматив ҳужжатларда белгиланган тартибда ўрганиш ишлари амалга оширилган.

- Марказий банк ходимларининг коррупцияга қарши курашишга оид билим ва кўникмаларини ошириш, коррупциянинг моҳияти, сабаблари, ижтимоий жиҳатдан хавфли ва зарарли оқибатлари тўғрисида умумий

тасаввурни шакллантириш мақсадида мунтазам равишда ўқув семинарлари ва профилактик тадбирлар ўтказилиб келинмоқда.

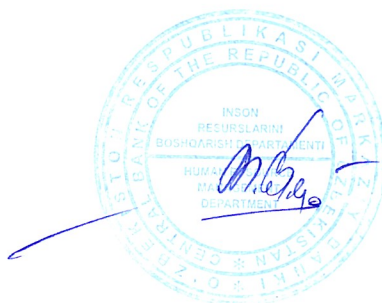
Х. 2025 йил IV чорагида режалаштирилган чора-тадбирлар:

1. 2025 йилги комплаенс-назорат ва ички аудитни ташкил этиш режасига мувофиқ Марказий банкнинг Микромоллия бозори иштирокчилари фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш департаменти, Сирдарё, Тошкент вилояти ва Тошкент шаҳри ҳудудий бош бошқармаларида ҳамда “Республика Инкассация хизмати” ДУК ва “Ахборотлаштириш бош маркази” ДУКларда коррупцияга қарши комплаенс-назорат масалалари юзасидан ўрганишлар ўтказилади.

2. “2025 йилда Марказий банк ходимларининг этика ва коррупцияга қарши курашиш соҳасида ўқитилишини ташкил этиш дастури”га мувофиқ тизим ходимлари учун коррупцияга қарши курашишга оид қонунчилик ва ички норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар мазмун-моҳияти ва талаблари юзасидан ўқув-семинар ва тарғибот тадбирлари ўтказилади.

3. Коррупцияга қарши курашиш ишларининг самарадорлигини рейтинг баҳолаш йўналишлари ва индикатор кўрсаткичларида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш чоралари кўрилиб, амалга оширилган ишлар борасидаги барча зарур чораклик маълумотларнинг “E-anticor.uz” электрон платформасига жойлаштирилиб борилади.

**Комплаенс-назорат
хизмати бошлиғи**



В.Хамракулов